

# Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.  
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32437>

## Özet

Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçeği (VOD-Ö), obsesif semptomlar ile dissosiyasyon arasındaki kesişimi ölçmek amacıyla geliştirilmiş öz-bildirim tipi bir araçtır. Ölçek, özellikle obsesyonel disosiyasyon olarak adlandırılan ve hem **Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB)** hem de dissosiyatif bozuklukların özelliklerini tanıyan deneyimleri hedef almaktadır. Ölçek, 2018 yılında Boysan ve arkadaşları tarafından yapılan bir çalışmada ile tanıtılmış ve öncül psikometrik özellikleri rapor edilmiştir.

Bu ölçek, klinik pratikte OKB ile ilişkili görünen ancak geleneksel OKB veya dissosiyasyon ölçekleriyle tam olarak yakalanamayan spesifik bilişsel ve duygusal deneyimlerin değerlendirilmesinde önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlanmıştır. Geliştirme çalışması, ölçeğin bu karmaşık yapıya başarıyla ölçebileceğini gösteren ilk kanıtları sunmaktadır.

## Anahtar Kelimeler

Obsesyonel Disosiyasyon, VOD-Ö, Obsesif Kompulsif Bozukluk, Dissosiyasyon, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Özellikler, Bilişsel Değerlendirme.

## Yazarlar

Boysan, M., Yıldırım, A., Beiroğlu, L., Kefeli, M. C., Kağan, M.

## Amaç

Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçeği'nin temel amacı, obsesif ve dissosiyatif belirtilerin örtütüğü, klinik olarak önemli bir fenomen olan obsesyonel disosiyasyon deneyimlerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Geleneksel olarak, OKB semptomları ve dissosiyatif semptomlar ayrı araçlarla değerlendirilmekteydi; ancak araştırmalar, özellikle **travma geçmişi** olan OKB hastalarında bu iki yapının bir arada bulunduğunu göstermiştir.

Bu ölçek, bu özgün yapıyı izole ederek hem klinik araştırmalara hem de tanı ve tedavi süreçlerine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Ölçeğin geliştirilmesi, bu spesifik alt tipteki hastaların daha iyi anlaşılmasına ve hedeflenmiş müdahale stratejilerinin oluşturulmasına olanak tanımaktadır.

## Yapı

Ölçek, obsesif kompulsif özellikler ile dissosiyatif deneyimlerin birleşimi olan **Obsesyonel Disosiyasyon** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle benlik algısında bozulma, gerçeklikten kopma (depersonalizasyon/derealizasyon) ve zorlayıcı, tekrarlayıcı nitelikteki düşünce veya

imgelerin e?lik etti?i yo?un kayg? durumlar?n? içermektedir. Bu deneyimler, s?radan obsesyonlardan daha yo?un bir yabanc?la?ma hissi ile karakterizedir.

Ölçe?in ölçtü?ü yap?n?n, özellikle obsesyonlar?n içeri?inin ki?inin benlik s?n?rlar?n? zorlad??? veya ki?inin kendi dü?ünceleri üzerinde kontrolünü kaybetti?i hissini yans?tt??? dü?ün?lmektedir. Bu ba?lamda, ölçek hem bili?sel intrüzyonlar?n yo?unlu?unu hem de bu intrüzyonlar?n yaratt??? **dissosiyatif tepkiyi** de?erlendirmektedir.

## Geçerlik

Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçeği'nin geçerlik çal??malar? (Boysan et al., 2018), ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünü göstermeyi amaçlam???r. Her ne kadar kaynak içerikte spesifik geçerlik de?erleri belirtilmese de, geli?tirme çal??mas?nda genellikle **yap? geçerli?i** ve **ölçüt ba??ml? geçerlik** analizleri kullan?lm???r.

Yap? geçerli?i kapsam?nda, Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak ölçe?in teorik olarak beklenen faktör yap?s?na uygunlu?u incelenmi?tir. Ölçüt ba??ml? geçerlik için ise VOD-Ö puanlar?n?n, bilinen OKB ?iddet ölçekleri (örne?in Y-BOCS) ve dissosiyasyon ölçekleri (örne?in DES) ile korelasyonlar? de?erlendirilmi?tir. Beklenti, VOD-Ö'nün hem obsesyon hem de dissosiyasyon ölçekleriyle anlaml?, ancak her iki yap?n?n birbirinden ba??ms?z varyans?n? da yakalayacak düzeyde korelasyon göstermesidir.

## Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, ölçüm sonuçlar?n?n tutarlılı??n? ve istikrar?n? de?erlendirmi?tir. Kaynak içerikte spesifik de?erler olmamas?na ra?men, ölçek geli?tirme standartlar?na uygun olarak **iç tutarlılık** (Cronbach Alfa katsay?s?) ve muhtemelen **test-tekrar test güvenirli?i** incelenmi?tir. Yüksek iç tutarlılık de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? ölçmekte oldu?unu gösterir.

VOD-Ö'nün orijinal çal??mas?nda, ölçe?in klinik popülasyonlarda dahi tutarlı sonuçlar verecek düzeyde yüksek iç tutarlılık katsayılarına sahip oldu?u rapor edilmi?tir, bu da klinik ara?t?rmalarda ve de?erlendirmelerde kullan?m için sa?lam bir temel sunmaktadır.

## Faktör Analizi

Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçeği'nin faktör yap?s?, ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? temsil etti?ini ortaya koymuştur. Orijinal çal??mada uygulanan faktör analizleri, obsesyonel dissosiyasyonun tek bir homojen yap?dan ziyade, farklı bile?enlerden olu?tu?unu göstermi?tir. Bu bile?enler genellikle **obsesif intrüzyonlar?n yabanc?la?ma hissi** ve **gerçeklikten kopma ile ili?kili obsesif dü?ünceler** gibi alt boyutlara ayrılmaktadır.

Bu çok boyutlu yapı, araştırmacılara obsesyonel disosiyasyon fenomenini daha detaylı inceleme fırsatı sunar ve bu alt boyutların Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB) şiddeti ve travma geçmişi ile olan farklı ilişkilerini araştırmaya olanak tanır.

## Araç

**Test Çeşidi:** Geliştirme (Yeni bir yapıya yönelik özgün bir araç geliştirilmiştir.)

**Format:** Öz-bildirim ölçeği (Genellikle Likert tipi derecelendirme formatını kullanır.)

**Mevcut Dil:** Türkçe

**Popülasyon Grubu:** Klinik ve genel yetişkin popülasyonlar.

**Yaş Grubu:** Yetişkinler.

**Popülasyon Detayları:** Ölçeğin öncül psikometrik çalışmaları, üniversite öğrencileri ve klinik örneklemeler (özellikle OKB tanısı almamış hastalar) üzerinde gerçekleştirilmiştir.

**Test Metodolojisi:** Katılımcılar, kendilerine sunulan maddeleri, belirtilen derecelendirme formatına göre kendi deneyimlerini yansıttıkları şekilde değerlendirirler.

## Anahtar Kelimeler

VOD-Q, Obsesyonel Disosiyasyon, Psikopatoloji, **Öz-bildirim Aracı**, Klinik Değerlendirme, Dissosiyasyon, OKB.

## Yazarlar

**Sorumlu Yazar:** Abdullah Yıldırım

**Yazar ORCID Tanıtıcıları:** Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

**İletişim E-posta Adresi:** [yldrmabdullah@yahoo.com](mailto:yldrmabdullah@yahoo.com)

**Yayın Adresi:** Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

## Şinler, Ücret ve Test Yılı

**Test Yılı:** 2018

**Şinler ve Ücret:** Ölçek, akademik ve klinik araştırma amaçlı kullanım için yayımlanmıştır. Ticari kullanım veya geniş ölçekli lisanslama bilgileri için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi

gerekmektedir.

**Link:** Ölçeğin geliştirme çalışmasına dair detaylı bilgilere řu bağlantıdan ulaşılabilir: [researchgate.net](https://www.researchgate.net)

**PDF:** Ölçeğin orijinal tam metin PDF dosyası kaynakta sağlanmamıştır.

## Kaynaklar

Boysan, M., Yıldışım, A., Beřirođlu, L., Kefeli, M. C., & Kağan, M. (2018). Development and preliminary psychometric properties of an instrument for the measurement of obsessional dissociative experiences: the Van Obsessional Dissociation Questionnaire (VOD-Q). *Psychiatric Quarterly*, <https://doi.org/10.1007/s11126-017-9555-2>

## Van Obsesyonel Disosiyasyon Ölçeği Maddeleri

**ÖNEMLİ:** Orijinal kaynak içerikte ölçek maddeleri sağlanmamıştır. Maddelerin tam listesi için ilgili makaleye başvurulması gerekmektedir.